

MIN FYNSKE BARNDOM

Af Emre Altintas og Hussein Ali

Emre Altintas

25. maj 1994. Klokkeren 10.53 kom jeg til verden. Til Danmark, til Fyn. Jeg begyndte selvfølgelig med at være en lillebitte dreng, der mest sad og kravlede rundt. Men nu er jeg vokset en hel del, og jeg har været mange steder på Fyn. Jeg har været i Odense, Svendborg, Fåborg, Nyborg, Bogense og Assens. Og sikkert også mange flere steder, men dem kan jeg ikke huske. Men jeg blev altså født i Odense. Mine tyrkiske forældre og jeg boede på Saxovej, og her begyndte det hele. Jeg lærte hurtigt at skrive. Jeg kunne skrive navnene på alle spillerne i en tyrkisk boldklub. Og jeg faldt ned fra stueetagen på Saxovej, og blev kørt i ambulance. Men heldigvis skete ikke noget.

Fyn er et stort sted, selvom Danmark er et lille land. Sådan virker det, når man er lille. Da jeg var mindre, fodrede jeg ofte ænder sammen med min mor. Det var nok godt, jeg gjorde det, ellers ville staklerne sulte, og det er jo synd. Min far arbejdede som taxichauffør, så jeg fik tit

De følgende to korte artikler er skrevet af elever fra 9. klasse på Humlehaveskolen i Odense. Forfatterne er begge unge med en anden etnisk baggrund end fynsk og har fået spalteplass i Fynske Årbøger for at give et yngre – og anderledes – perspektiv på erindringsartiklen.

Det er ikke et tilfælde, at vi bringer disse "ungdomserindringer" umiddelbart efter 100-års-erindringerne i den foregående artikel. Det skulle gerne give en fornemmelse af, hvor vidt ordet erindring spænder.

lov til at sidde lidt ved rattet og lege. Vi boede i et hus ved Tarup Centeret. Det var et stort sted, og jeg holdt af det. På et tidspunkt skulle mine forældre sælge huset, de skulle skilles, og jeg sad og græd og sagde farvel til det. Jeg snakke nærmest bare med mig selv og græd. Det var trist.

Derefter flyttede vi til Bøgeparken i Vollsmose, men efter 1½ år flyttede vi igen, fordi det var et meget uroligt sted, og der var mange kriminelle. Så boede vi i et rækkehus og dernæst hos min tante

Saxovej i Odense. Foto: Anders Boye.

i seks måneder, indtil vi fandt et hus i Fyrreparken. Der har jeg boet siden, og jeg klager ikke over noget. Det er et stille og roligt sted, hvor der ikke er ret meget uro og ballade.

I 2008 startede jeg til kickboxing. Det er vigtigt at have fritidsinteresser, og da det blev kedeligt, begyndte jeg på karate. Det var sjovt, men pludselig blev det utrolig kedeligt at gå der. Der stoppede jeg så også. I 2009 lovede jeg mig selv, at jeg skulle i gang med at træne. Jeg tog til fitness i Fitness World. Jeg gik der tit, hvor jeg løb og styrketrænede. Nu har jeg meldt mig ud, fordi jeg hellere vil være sammen med mine fætre og andre venner udenfor. Det kan jeg godt lide. Jeg arbejder også i min fars forretning i

weekenderne og tjener mine penge der. Det er sjovt at være sammen med min far, og vi keder os næsten aldrig. Heldigvis er der altid noget at lave.

Alt i alt har jeg oplevet en hel del her på Fyn, og det ender nok ikke, før jeg stiller træskoene. Heldigvis har jeg et langt liv foran mig endnu. Og jeg begynder på min uddannelse her efter sommerferien. Jeg starter på Syddansk Erhvervsskole, og skal læse Data og Kommunikation. Det bliver godt. Jeg glæder mig i hvert fald. Som I kan læse, flyver tiden af sted. 0 år og pludselig var jeg 16. Længe leve Fyn.

Fyrreparten, Vollsmose i Odense. Foto: Anders Boye.

Hussein Ali

Mit liv begyndte i Saudi-Arabien i 1993, hvor jeg boede de første tre år i en lejr, der hed Rafha. Min familie og jeg flyttede to år senere til Danmark, hvor vi boede i en lille by, som hed Horsens.

Horsens var det sted, hvor jeg lærte sproget, og hvor jeg gik i førbørnehaveklasse i et år eller sådan noget. Derefter gik jeg i 0. klasse og fik en hulens masse venner. Det var både danskere, indere og kurdere. Det tog mig to år at klare mig igennem 0. klasse, fordi lærerne mente, at jeg var for ung til at fortsætte i 1. klasse, eller også var det fordi, jeg skulle lære sproget bedre at kende.

I starten af 1.klasse skulle min familie og jeg flytte til Fyn, vi skulle bo i Odense, og siden Rafha var vi nu blevet fem børn (sikke en lykke!). Jeg begyndte selvfølgelig i 1. klasse, hvor jeg mødte nye venner. Det var lidt mærkeligt at starte der, fordi næsten alle sammen var udlændinge, og jeg havde jo vænnet mig til danske børn. For mig var første klasse nok det sted, hvor det hele begyndte (lad os glemme Horsens). Mit liv startede på en frisk her på Fyn, nye venner, ny skole, nyt hjem og nyt liv. Det var svært at lære stedet at kende, fordi jeg nu boede i en storby og ikke en lille flække.

Området, jeg boede i, hed Vollsmose, ja navnet taler for sig selv. Da jeg så gik

i anden klasse, skulle jeg flytte til en ny klasse og lære nye elever at kende. Men siden da har jeg aldrig flyttet klasse eller skole, og nu går jeg i niende klasse. Jeg fik en rigtig god ven i den nye klasse – ja, faktisk en bedsteven, og jeg har været venner med ham siden. Mine søskende derimod har hele tiden måtte finde nye venner, måske fordi de gamle flyttede eller de fik forskellige interesser.

Jeg blev 12 år, og Odense var begyndt at virke mindre og mindre. Jeg har set hele byen og følte mig tilpas. Jeg havde stadig de samme venner, den samme skole, det samme område. Jeg gik til fodbold i en klub, som hedder B-1909 (eller nierne, som vi kalder den). Jeg gik der i ca. et halvt år, hvorefter det blev kedeligt og for koldt om vinteren. Så meldte jeg mig ud.

Jeg begyndte at interesse mig for bøger, og jeg læste en masse, især Harry Potter, som fik stor betydning for mig. Det var starten til, at jeg fik lyst til at læse en masse andre bøger. Biblioteket i Vollsmose blev ofte besøgt. TV blev jeg også interesseret i og især i den amerikanske tegnefilm ”The Simpsons”. Jeg lærte at tale godt engelsk, og skolen hjalp mig selvfølgelig også. ”Simpsons” ser jeg stadig, og det er hylende morsomt, og jeg ser det især med min lillesøster. Det er hyggeligt.

Det bedste ved Fyn – og Danmark i det hele taget – er sommeren, og uden den ville Fyn ikke være meget værd. Der er en masse myg, men varmen og børnene, som leger ude om aftenen, strandene, hvor vi griller med familien og venner, gør det godt. Den fynske natur holder jeg af: grønne blade, det grønne lune græs og frugterne i træerne. Jeg husker, at jeg som 11-årig altid kravlede op i træerne og plukkede blommer og

æbler. De dårlige kastede jeg efter mine venner. Det er skønt at bade, og der er smukke strande omkring Fyn, som jeg ofte nyder med min familie og venner om sommeren. Siden jeg flyttede til Fyn i 2001 og indtil nu, har jeg oplevet en masse, har fået gode venner og lært meget nyt.

Det var min fynske barndom.

HANS PETER HJERL HANSEN

EN FYNSK IVÆRKSÆTTER I SIBIRIEN

*Af Per & Natalie Nielsen
og Aleksandr Kiseljov.*

Fire steder på Fyn møder man stednavnet Sibirien. På Sydfyn finder man tilmed en sandsynlig forklaring på fænomenet. Her kører man nemlig igennem flækken Pennsylvania, inden man når Sibirien. Stednavnene er givetvis opstået i forbindelse med de store udvandringer i sidste halvdel af 1800-tallet og begyndelsen af 1900-tallet. Omkring 270.000 danskere drog mod vest til Amerika, mens kun godt 2000 danskere i samme periode drog mod øst til Sibirien. De førstnævnte hører man ofte om, men sjældent om de sidstnævnte, om end deres skæbner bestemt ikke er uinteressante.

Deres beskedne antal til trods fik disse danske iværksætteres erhvervsindsats i Sibirien en markant betydning for dansk økonomi i begyndelsen af 1900-tallet. Mange af virksomhederne havde hovedkontorer i Danmark og lod deres omfattende eksporthandel gå via Danmark. Desuden solgte de en betydelig mængde danske varer i Rusland. Det danske erhvervsengagement i Rusland gav sig bl.a. udslag i, at Berlingske Tidende mellem 1915 og 1917 udgav et

Med udgangspunkt i fynboen Hans Peter Hjerl Hansen – grundlæggeren af Hjerl Hede Frilandsmuseum – fortælles i denne artikel historien om en række danske pionerer, der i tiden fra 1880'erne til Første Verdenskrig rejste til Sibirien for at tjene penge på smørekспорт. Artiklen er skrevet i et samarbejde mellem Per & Natalie Nielsen, der er hhv. historiker og økonom, og den russiske historiker Aleksandr Kiseljov.

månedligt eksporttillæg på russisk.

Sibirien var i begyndelsen af 1900-tallet et fokusområde for danske erhvervsfolk, og blandt disse såkaldte "Sibirjaker" finder man også en række fynboer. Den mest bemærkelsesværdige fynbo er så afgjort forretningsmanden Hans Peter Hjerl Hansen, der i dag regnes som den nok mest betydningsfulde iværksætter i den udvikling, der omkring år 1900 gjorde Sibirien til verdens næststørste eksportør af smør – kun overgået af Danmark selv.

Hans Peter Hjerl Hansen og smørret

Hans Peter Hansen blev født den 27. april 1870 (mellemlavnavnet Hjerl kom først til omkring 1908). Faderen, Jørgen Hansen, var snedker og boelsmand på Asperup Mark ved Middelfart. Faderens helbred var svageligt, og i 1879 blev bolstedet i Asperup solgt, og familien flyttede til Odense, hvor de for pengene fra salget kunne købe et lille hus. Kort tid efter flytningen døde faderen, og moderen måtte alene brødføde sig selv og den kun 9-årige søn. Til trods for de beskedne kår, de levede under, lykkedes det moderen at få sønnen ind på Giersings Skole, der også dengang var en betalingsskole. Hans Peter viste gode boglige evner, og som 15-årig bestod han præliminæreksamen med fine karakterer.

Straks da han havde bestået sin eksamen i 1885, blev han, på skolens anbefaling, håndplukket til handelsfirmaet E.F. Esmann, hvor han startede som kontorelev den 1. august samme år. Edvard Ferdinand Esmann (1835-1899), en købmandssøn fra Nyborg, havde startet sit eget firma i Odense den 1. januar 1864. I begyndelsen handlede Esmann med frø og korn, men store forbedringer i det danske mejeribrug – og ikke mindst den direkte dampskibsforbindelse til eksportmarkedet i England – bragte i denne periode den danske smørproduktion ind i en rivende udvikling, som grosserer Esmann fulgte med stor interesse.

Industrialiseringen i Europa havde ført til øget velstand og som følge heraf et stigende forbrug af smør, men i eksempelvis Tyskland og England kunne landenes egne landmænd ikke opfylde den stigende efterspørgsel. Det kunne til gengæld det danske landbrug, som i

1870'erne blev omstillet fra kornavl til kvægavl. I 1878 opfandt L.C. Nielsen Maglekilde-centrifugen, der gjorde det betydeligt lettere at lave smør. I samme periode bidrog yderligere tre opfindelser til at revolutionere mejeridriften: pasteurisering, kultursyre og køleteknik. I 1882 startede man det første andelsmejeri i Danmark, og hurtigt bredte andelsidéen sig i landbruget. Det betød, at den danske landbrugsdrift blev intensiveret, og at man nu kunne producere smør i så rigelige mængder og af en så god kvalitet, at man kunne eksportere det. Denne udvikling betød, at Danmark i slutningen af 1800-tallet blev et forbillede for andre smørproducerende lande.

Fra 1884 helligede E.F. Esmann sig stort set smørhandlen, og det var på dette tidspunkt, at den purunge kontorelev H.P. Hjerl Hansen kom ind i firmaet. Firmaet Esmann havde adresse Nørregade 51 i Odense. Hjerl Hansen, der på det tidspunkt boede sammen med sin mor i en lejlighed i Vindegade 111, havde således en daglig spadseretur på godt en kilometer til sit arbejde. Månedslønnen på 20 kr. var et kærkomment tilskud til familiens anstrengte økonomi, og det viste sig hurtigt, at den nye lærenemme og engagerede kontorelev var kommet på den rette hylde. Hjerl Hansen udviklede et usædvanligt talent for godt købmandskab. Dertil kom, at han var en dygtig organisator, og allerede i en alder af 18-20 år var han så at sige firmaets sjæl. Især inden for smørhandlen viste Hjerl Hansen vision og handlekraft og forstod, at handel med smør ikke kun drejede sig om at købe og sælge, men først og fremmest om at skabe de bedste forudsætninger for den gode handel. Dette gjorde han ved at fremme den bedst mulige smørkvalitet, eller hvad man i vore dage